

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת ערובין, דף י"א

"מעשה באדם אחד מבקעת בית חורטן שנעין
ארבע קונדיסין בארבע פינות השדה ומתח
זמורה עליהם, ובא מעשה לפני חכמים והתירו
לו לעניין כלאים"

קונדיסין - מוטות
שקפי - מזוזות הפתח

הסבר: מסופר על אדם שנעץ ארבעה מוטות מסביב
לשדה ומתח עליהם זמורת גפן כדי שתיווצר צורת
הפתח, וחכמים קבעו שהמקום ביניהם נחשב סגור
לעניין כלאים.

על המפה

העיר תטואן במוקו - ירושלים של מרוקו

תטואן היא עיר בצפון מרוקו. בעקבות
גירוש ספרד נוסדה במקום קהילה יהודית
של מגורשי ספרד שדיברה לאדינו. השכונה
היהודית נקראה מלאח ושכנה בדרום רובע
המדינה. בשל רבניה הגדולים של העיר היא
כונתה "ירושלים של מרוקו" או "ירושלים
הקטנה", והקהילה הייתה ידועה בחינוך
הטוב שהעניקה לילדיה. בשנת 1798 נערך
פוגרום בתושבים היהודים, וכך גם ב-1859,
כאשר פלשו הספרדים לעיר. בתחילת
המאה ה-20 מנו יהודי תטואן כ-20%
מתושבי העיר, אולם רובם עזבו אותה
והיגרו לארץ ישראל או לארצות אחרות.

רחוב בתטואן (Wikipedia, Yeudameir)

סדר מועד | מסכת ערובין, דפים ז'- י"ג
פרשת שופטים | כ"ו באב - ב' באלול (16-22 לאוגוסט)

דף ז': ראש השנה לאילנות

אדם שיש לו פרות שגדלו בארץ ישראל, צריך להפריש מהם תרומות ומעשרות.
בין המעשרות יש "מעשר שני" ו"מעשר עני":

מעשר שני: בעל הפרות מפריש עשירית מהפרות ואוכל אותם בטהרה בירושלים.
אם הוא רוצה, הוא יכול לפדות את הפרות תמורת כסף, ואת הכסף יש להעלות
לירושלים ולקנות עמו אוכל.

מעשר עני: בעל הפרות מפריש עשירית מהפרות עבור העניים.

ראש השנה לאילנות: בית שמאי סוברים, כי א' בשבט, היום הראשון של חודש
שבט, הוא ראש השנה לאילנות. בית הלל סוברים, כי ט"ו בשבט הוא ראש השנה
לאילנות. להלכה נפסק כדעת בית הלל, שראש השנה לאילנות בט"ו בשבט.

דף ח': חצר עם שני פתחים

שיטח המוקף במחיצות, הרי הוא רשות היחיד ומותר לטלטל בו בשבת.

למשל, חצר שיש בתוכה בתים אחדים, והחצר מוקפת בגדר גבוהה עשרה טפחים,
נחשבת רשות היחיד, מפני שהיא מוקפת במחיצות. מה דינה של חצר שיש לה
מחיצות, אבל יש לה שני פתחים, כל פתח בצד אחר, ודרך הפתחים הללו עוברים
אנשים רבים מצד אחד לצד האחר? מי שאינו מכיר את האזור חושב שזה רחוב
ראשי, משום שאנשים רבים כל כך עוברים שם. האם אכן החצר הופכת לרשות
הרבים ואסור לטלטל בה בשבת? על פי התלמוד החצר נותרת רשות היחיד. כל
עוד היא מוקפת מחיצות כדת וכדין, אין זה משנה כמה אנשים עוברים בתוכה.

דף ט': מבוי ולחי

מבוי הוא רחוב שדרךו נכנסים לכמה חצרות של בתים. חכמים אמרו שבשבת
אסור לטלטל במבוי, מפני שאנשים עלולים להתבלבל ולטלטל גם ברשות
הרבים. אולם, אם הניחו "קורה" בפתח המבוי, כמו משקוף, מותר לטלטל במבוי.
קיימת אפשרות נוספת, להניח "לחי" בפתח המבוי. ה"לחי" הוא קרש, מוט או מקל
שמעמידים בפתח של המבוי. מדוע הוא מכונה "לחי"? מלשון "לוח", לוח של עץ.
לסיכום, ה"קורה" שוכנת מעל המבוי, כמו משקוף, וה"לחי" עומד מן הצד.

הכרות

★ | מן ההסטוריה

עליית יהודי מרוקו לארץ ישראל

יהודים עלו ממרוקו לארץ ישראל לאורך כל הדורות. עם הקמת המדינה ופרוץ מלחמת העצמאות החריף היחס העויין כלפי היהודים במרוקו, והחל גל עלייה גדול לארץ. בשנים 1948-1956 הייתה מרוקו תחת שלטון צרפתי, שאיפשר ליהודים לעלות לארץ תחת מגבלות. בשנים אלה עלו 85,000 יהודים. בחמש השנים הבאות נאסרה ההגירה, אך 30,000 יהודים הצליחו לעלות לארץ באופן לא חוקי בספינות מעפילים. בשנים 1961-1967 עלו לארץ 120,000 יהודים במסגרת מבצע יכין, בהסכמה בשתיקה מצד השלטונות. סך הכל עד שנת 2000 עלו ממרוקו לארץ קרוב לרבע מיליון יהודים, ורק אלפים בודדים נותרו שם.

(Wikipedia) עולים חדשים ממרוקו בשנת 1954

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער -

אדון כהן התקשר לתחנת מוניות והזמין מונית שתיקח אותו מתל אביב לחיפה. כאשר המונית הגיעה, ראה אדון כהן כי במונית נמצא נוסע נוסף חוץ מהנהג. כשהוא שאל את הנהג מי זה הנוסע הנוסף? ענה לו הנהג שזה נוסע נוסף שרוצה לנסוע לחיפה ולכן הנהג צריך את שני הנוסעים לנסיעה אחת. העניין הזה עורר ויכוח בתוך המונית.

מצד שני:

הנהג טוען שזה לא מפריע לאדון כהן שיש עוד נוסע. הוא הזמין מונית לחיפה, והוא אכן יגיע עם המונית לחיפה. לא התחייבו לו שלא יהיה עוד נוסע במונית, וזה לא צריך להפריע לו.

מצד אחד:

אדון כהן טען שאם הוא מזמין מונית ומשלם עליה במיטב כספו, הוא מעוניין לנסוע בה לבד, ואין לנהג סמכות לצרף לנסיעה עוד נוסע ללא תיאום איתו ובהסכמה מראש.

א...ה ע'תכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

אמונת חכמים

אמונת חכמים פירושה האמונה בחוכמתם ובצדקתם של חז"ל ושאר גדולי ישראל, ובכך שהם מעבירים לנו את התורה וההלכה כפי שנמסרו להם מפי רבותיהם. לחכמים יש סמכות למרש את התורה, לפסוק הלכה ולגזור גזרות.

מי אני?

- ספינה שעליה הפליגו יהודים ממרוקו לארץ.
- נשכרה על ידי המוסד למטרה זו.
- יצאה בדרכה לארץ בכ"ג טבת תשע"א.
- עלתה על שרטון וטבעה עם 44 נוסעיה.
- בשנת 1992, לאחר מספר ניסיונות, הועלו עצמות הנספים לארץ.

„טזא, טזא, טזא“

סדר מועד | מסכת ערובין, דפים י"ג

דף י': הקורה

במשנה נאמר, כי אין להניח את ה"קורה" מעל גובה עשרים אמה. מדוע?
 רב נחמן בר יצחק מסביר, שאנשים אינם מבחינים בקורה גבוהה כל כך. עשרים אמה הם בערך גובה של בנין בן ארבע קומות, והעוברים והשבים ברחוב אינם מרימים את ראשם גבוה כל כך, ואיש לא יראה את הקורה. אבל, הגמרא אומרת, כי אם בני המבוי רוצים להניח את הקורה בגובה שהוא מעל עשרים אמה, הם צריכים לדאוג לכך שאנשים שעוברים ברחוב ירימו את הראש גבוה ויסתכלו עליה.

דף י"א: דיני מזוזה

מנין יודעים שצריך לקבוע מזוזה בפתח הבית?

התורה אומרת **"וּכְתַבְתֶּם עַל מַזְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ"**. כלומר, צריך לכתוב על קלף את פְּרֻשַׁת **"שְׁמַע"** ואת פְּרֻשַׁת **"וְהָיָה אִם שָׁמַע"** ולקבוע את הקלף בפתח הבית. זו היא המזוזה. פתח שאין לו משקוף - פטור ממזוזה.

גם כאשר קיים פתח עם משקוף, יש שני תנאים לחיוב מצות מזוזה:

א. שהפתח יהיה בגובה עשרה טפחים לפחות. אם הוא נמוך מעשרה טפחים - פטור ממזוזה.

ב. שהפתח יהיה ברוחב ארבעה טפחים לפחות. אם הוא צר מארבעה טפחים - פטור ממזוזה.

דף י"ב: הגדרות ה"מבוי"

האם כל רחוב שנכנסים דרכו לחצרות נחשב מבוי? רק רחוב שיש בו את שני התנאים הבאים מוגדר כ"מבוי":

התנאי הראשון: האורך של ה"מבוי" גדול יותר מהרוחב שלו. כלומר צורתו כמו מלבן.

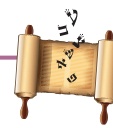
התנאי השני: מן ה"מבוי" נכנסים לשתי חצרות לכל הפחות, ובכל חצר יש שני בתים לכל הפחות.

אולם, אם מה"מבוי" נכנסים לחצר אחת בלבד, או שיש בו שתי חצרות, אבל אין בכל חצר שני בתים לכל הפחות - אין בו דיני "מבוי".

דף י"ג: רבי עקיבא, רבי מאיר ובית הלל

שמו של רבי מאיר היה רבי נהוראי, אך כינו אותו רבי מאיר מפני "שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה". כאשר רבי מאיר התחיל ללמוד תורה, הלך ללמוד אצל **רבי עקיבא**, אך מחמת גדולתו המופלגת של רבי עקיבא הוא לא הבין את דבריו. לפיכך פנה רבי מאיר לשיבה אחרת, למד בה תקופה מסוימת, ואחר כך חזר ללמוד אצל רבי עקיבא.

הלכה כבית הלל: בשישה סדרי משנה קיימות מחלוקות רבות בין בית שמאי לבין בית הלל, הללו אומרים כך והללו אומרים כך. הגמרא אומרת, כי במשך שלוש שנים היתה מחלוקת ביניהם בעניני הלכה, עד שיצאה בת קול משמים ואמרה: **"אלו ואלו דברי אלקים חיים הם - והלכה כבית הלל"**.

דבר תורה

פרשתנו נפתחת בפסוק: **"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך"**. מה התורה רוצה להדגיש במילה **"לך"** שלכאורה מיותרת, ומהם אותם **"שערים"** בהם **אנו מצווים לתת שופטים ושוטרים?**

חכמי המוסר דרשו מהדגשת המילה **"לך"** - שכשם שלא תיתכן קיומה של מדינה ועיר בלי שתהיה בה מערכת משפט ושיטור מסודרת, כך גם **"לך"** - אצל כל אחד ואחד מאיתנו - יש לשים שופטים ושוטרים בשערים כדי לשמור על הסדר הנכון של החיים.

מהם אותם ה"שערים" שבאדם? הכוונה לאותם פתחים אשר דרכם האדם קולט את המתרחש ודרכם הוא מוציא ומתקשר עם העולם. התורה אומרת: שים גם אתה שופטים ושוטרים בשעריך - באוזניך השומעות, בעיניך הרואות ובפיך המדבר, שכך תבחין ותדע מה נכון ומה לא, ובזה תזכה ללכת בדרך הישרה והנכונה גם בעולמך האישי.

חידה!

לפניכם מילים בעלות מבנה זהה. בכל אחת חסרות 3 אותיות. השלימו אותן באמצעות מאגר האותיות שלמטה:

1. יש לקבוע אותה בפתח הבית - מ ה

2. צרה, קושי - מ ה

3. ביתו של הכלב - מ ה

4. כלי לשרטוט מעגלים - מ ה

5. מבצר, טירה - מ ה

מאגר אותיות: צוד, לונ, חוג, צוק, זוז

(עזאזא 'עזאזא' 'עזאזא' 'עזאזא' 'עזאזא')

שאלות השבוע

- מה עושים בפירות מעשר שני?
- מה צריך לעשות במבוי כדי שמותר יהיה לטלטל בו?
- איזה פתח חייב במזוזה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il בפיקוח רואה חשבון יש לציין את מס' העולן עליו אתם עונים.*

